

Skalūnų dujų problemos sprendžiamos LMA

Trečioji pramonės revoliucija skelbia apie būsimą interneto technologijos ir alternatyviosios energetikos susivienijimą naujai energijai gauti ir naudoti, tačiau kol kas vyrauja senų energijos šaltinių paieškų, naudojimo ir naujų išgavimo technologijų tobulinimas. Tokiu šaltiniu prieš keliolika metų tapo vadinamosios skalūnų dujos, išgaunamos iš silūro geologinės sistemos uolienos, susidariusios trečiojo geologinio paleozojaus eros periodu ir paplitusios visoje vakarų Lietuvos teritorijoje.

Tobulėjant skalūnų dujų gavybos technologijai ši problema tapo aktuali ir Lietuvoje.

Sparčiai keičiantis technologiniams procesams, kai tokia gavyba apima didžiules teritorijas, kuriose gyvena žmonės, kelia didelį jų nerimą, taip pat visuomenės susirūpinimą.

Vasario mėn. viduryje Lietuvos Respublikos Seimo Aplinkos apsaugos komitetas kreipėsi į LMA prašydamas pareikšti mokslininkų nuomonę dėl skalūnų dujų žvalgybos ir gavybos poveikio aplinkai ir žmonių sveikatai įvertinimo.

LMA prezidentas sudarė komisiją iš įvairių sričių mokslininkų: geologų, medikų, ekologų ir kitų. Komisija, kurios sudėtyje buvo 10 LMA narių, pradėjo

Prieš skrendant susipažinti su UAB *Minijos nafta* vykdomais darbais (iš kairės): Vytautas Basys, Vincas Būda, Jadvyga Olechnovičienė, Vytautas Juodkasis, Algirdas Vaclovas Valiulis, Algimantas Grigelis, UAB *Minijos nafta* atstovas Ignas Vaičiūnas
A. V. Valiulio nuotr.

veiklą vasario 18 d. pasiskirstydami darbą tyrimų ir problemų apžvalgai parengti: apie skalūnų dujų žvalgybos geologines, geochemines ir technologines sąlygas (Algimantas Grigelis), dujų žvalgybos galimą poveikį žmonių sveikatai (Vytautas Basys), gamtinei aplinkai (Algirdas Vaclovas Valiulis), gyvajai gamtai (Vincas Būda), dirvožemiui ir žemėnaudai (Algirdas Juozas Motuzas), paviršiniams vandenims (Albertas Malinauskas), požeminiam vandeniui (Vytautas Juodkasis), skalūnų dujų gavybos galimą poveikį gelmių būklei (Gediminas Motuza Matuzevičius), galimą žalingą radiacinį poveikį (Juozas Vidmantis Vaitkus) bei gavybos ekonominę reikšmę (Jurgis Vilemas).

Vasario 22 d. penki jos nariai buvo išvykę į UAB *Minijos nafta* susipažinti su atliekamais žemės gelmių tyrimais ir naftos gavybos darbais. Posėdžiuose buvo išklausyta Gelogijos tarnybos direktoriaus, Radiacinės saugos centro prie LR SAM atstovų pranešimai, aptarta kviestų ekspertų pateikta rašytinė medžiaga apie produktyvių uolienų geologines, geochemines ir technologines sąlygas, apie skalūnų žvalgybos ir gavybos poveikį aplinkai bei žmonių sveikatai, apie teisės aktus, reglamentuojančius skalūnų dujų išteklių žvalgybą ir gavybą. Kituose posėdžiuose buvo apsvastyta parengta medžiaga ir kovo 18 d. buvo pateiktos komisijos išvados ir baigtas darbas. LMA prezidiumas apsvastė išvadas ir jas patvirtino. Komisijos atstovai (V. Basys, A. Grigelis, G. Motuza Matuzevičius) kovo 20 d. pristatė LMA išvadas bendrame LR Seimo Aplinkos apsaugos ir Energetikos

komisijų posėdyje, atsakė į klausimus ir dalyvavo diskusijoje.

Ekspertų duomenys apie skalūnų dujų žvalgybą, pagrįsti 2013 m. atliktais naujausiais tūrio-genetiniu metodu skaičiavimais, rodo, kad Šilutės–Tauragės 1800 kv. km plote apatinio silūro landoverio (30 m storio) ir uonlequio (80 m storio) sluoksniuose esanti organinė medžiaga galėjo generuoti apie 5,778 mlrd. m³ skystų ir apie 1,6254 trilijonus m³ dujinių angliavandenių. Lietuvoje silūro skalūnų dujoms išgauti galimai perspektyvi 15 000 km² teritorija.

Komisija, išnagrinėjusi teisės aktus, Europos Parlamento ir Europos Komisijos atliktų tyrimų rezultatus, įvairius mokslinių tyrimų duomenis, ekspertų išvadas, pateikė išvadas, kad skalūnų dujų žvalgyba Lietuvos žemės gelmėse galima. Skalūnų dujų gavybai būtina pateikti žvalgybos rezultatus, atlikti gavybos ploto ir laiko Poveikio aplinkai vertinimą, pateikti kai kuriuos papildomus duomenis, užtikrinti šalies interesus atitinkančias Valstybės pajamas ir numatyti kompensavimo sąlygas dėl galimų negatyvių pasekmių aplinkai bei žmonių sveikatai. Taip pat privalu tobulinti teisės aktus, susijusius su skalūnų dujų žvalgyba ir gavyba.

Visas parengto dokumento „Komisijos dėl skalūnų dujų žvalgybos ir gavybos poveikio aplinkai bei žmonių sveikatai vertinimo išvados“ tekstas yra LMA interneto svetainėje.

LMA komisijos pirmininkas, BMGMS pirmininkas

LMA tikrasis narys Vytautas Basys

.....

LMA prezidento ir prezidiumo veikla

Sausio 22 d. LMA narių visuotiniame susirinkime buvo renkamas Lietuvos mokslų akademijos prezidentas. 2012 m. pabaigoje LMA narių visuotiniame susirinkime LMA mokslų skyriai vieningai kandidatų į LMA prezidentus iškėlė prof. Valdemarą Razumą. Jo glaudžia veiklos programa buvo paskelbta LMA interneto svetainėje, informaciniame leidinyje *Lietuvos mokslų akademijos žinios*. LMA prezidento rinkimai įvyko reglamento patvirtinta tvarka: kandidatas pristatė savo veiklos programą, vyko diskusijos, balsavimas. Balsų skaičiavimo komisija paskelbė, kad absoliučia balsų

dauguma LMA prezidentu ketverių metų kadencijai išrinktas prof. Valdemaras Razumas.

2013 m. LMA prezidiumo veikla prasidėjo įprastais darbais – buvo vertinamos LMA mokslų skyrių ir padalinių 2012 m. veiklos ataskaitos, skirtos LMA premijos, patvirtinti mokslų skyrių 2013 m. veiklos planai, teikiama informacija apie pasirengimą LMA organizuojamai konferencijai Lietuvos pirmininkavimo ES laikotarpiu.

Įteikti 2012 m. Lietuvos mokslo premijos laureato diplomai. Pirmoje eilėje (iš kairės): Rita Žukauskienė, Živilė Lukšienė, Algirdas Butkevičius, Pranas Viškelis, Valdemaras Razumas. Antroje eilėje: Zigmuntas Kiaupa, Valdas Šablinskas, Dainius Pavalkis, Vytautas Balevičius (aukščiau), Romas Baronas, Feliksas Ivanauskas, Daumantas Matulis, Rimvydas Petrauskas, Domas Kaunas

Vasario 19 d. LMA prezidiumo posėdyje Mokslo ir studijų stebėsenos ir analizės centro direktorė Jurgita Petrauskienė supažindino su Lietuvos MTEP ir inovacijų prioritetų identifikavimu rengiant Pažangios specializacijos strategiją, o Vilniaus universiteto Matematikos ir informatikos instituto direktorius LMA tikrasis narys Gintautas Dzemyda papasakojo apie Nacionalinį atviros prieigos mokslo informacijos duomenų archyvą.

LR Seimo Aplinkos apsaugos komiteto pirmininkas kreipėsi į LMA, prašydamas įvertinti skalūnų dujų žvalgybos ir gavybos poveikį aplinkai bei žmonių sveikatai. Buvo sudaryta 10 LMA narių komisija (pirmininkas LMA tikrasis narys Vytautas Basys). **Kovo 19 d.** LMA prezidiumo posėdyje buvo svarstytos ir patvirtintos komisijos „Dėl skalūnų dujų žvalgybos ir gavybos poveikio aplinkai bei žmonių sveikatai“ vertinimo išvados.

2013 m. LMA prezidento Valdemaro Razumo darbotvarkėje – atstovavimas Akademijai įvairiose komisijose, renginiuose, susitikimuose, posėdžiuose. Lietuvos Respublikos Seime V. Razumas dalyvavo svarstant Akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus rinkimų tvarkos tobulinimo (01-16), Seimo Energe-

tikos komisijos posėdyje – nagrinėjant sprendimus dėl skalūnų dujų gavybos ir žvalgybos (03-13) klausimus. LMA prezidentas buvo pakviestas dalyvauti Seimo plenariniame posėdyje (03-19), kuriame buvo priimtas nutarimas „Dėl Lietuvos mokslų akademijos prezidento patvirtinimo“.

Sausio 28–29 d. LMA prezidento vadovaujama delegacija (LMA tikrieji nariai Eugenijus Butkus, Bonifacas Stundžia, Sigitas Tamulevičius ir Organizacinio skyriaus vadovas dr. Andrius Bernotas) vyko į Talliną dalyvauti 13-oje Baltijos šalių intelektualinio bendradarbiavimo konferencijoje „Europos mokslinių tyrimų erdvė ir nedidelės šalys“.

Vasario 11 d. Švietimo ir mokslo ministerijoje LMA prezidentas susitiko su švietimo ir mokslo ministru prof. Dainiumi Pavalkiu, **kovo 18 d.** – su švietimo ir mokslo viceministre dr. Svetlana Kauzoniene. Susitikimuose buvo svarstomi svarbiausi LMA veiklos klausimai ir aktualios problemos.

V. Razumas **vasario 7 d.** pirmininkavo Lietuvos mokslo premijų komisijos posėdžiui, kuriame buvo paskirtos 2012 m. Lietuvos mokslo premijos. **Kovo 5 d.** dalyvaujant Ministrui Pirmininkui Algirdui Butkevičiui, švietimo ir mokslo ministrui Dainiui Pavalkiui, laureatams buvo iškilmingai įteikti Lietuvos mokslo premijos laureato diplomai.

LMA mokslų skyriuose

>>> **Vasario 15 d.** įvyko Žemės ūkio ir miškų mokslų skyriaus 2012 m. veiklos ataskaitinis susirinkimas. Bendru sutarimu skyriaus nariai patvirtino ŽŪMMS, Lietuvos dirvožeminių draugijos ir Vandens problemų tarybos 2012 m. veiklos ataskaitas bei 2013 m. veiklos planus.

>>> **Vasario 19 d.** įvyko Humanitarinių ir socialinių mokslų skyriaus narių visuotinis susirinkimas. Jame skyriaus pirmininkas Aleksandras Vasiliauskas supažindino su skyriaus 2012 m. veiklos ataskaita ir 2013 m. veiklos planu. Skyriaus nariai patvirtino ataskaitą ir veiklos planą. Įvyko Humanitarinių ir socialinių mokslų skyriaus pirmininko rinkimai. HSMS narių visuotinis susirinkimas vieningai išrinko A. Vasiliauską skyriaus pirmininku ketverių metų kadencijai ir pasiūlė jo kandidatūrą tvirtinti LMA visuotiniame susirinkime. Remiantis atviro balsavimo rezultatais, skyriaus pirmininko pavaduotoju vieningai buvo išrinktas LMA tikrasis narys Eugenijus Jovaiša, biuro nariais: LMA tikrieji nariai Viktorija Daujotytė-Pakerienė, Domas Kaunas, Giedrius Antanas Kuprevičius, Vytautas Nekrošius, Zenonas Norkus.

>>> **Vasario 19 d.** įvyko Biologijos, medicinos ir geomokslų skyriaus visuotinis ataskaitinis rinkiminis susirinkimas. 2012 m. veiklos ataskaitą pristatė skyriaus pirmininkas Vytautas Basys bei sekcijų pirmininkai LMA tikrieji nariai Algimantas Skirkevičius ir Kęstutis

Kilkus. Buvo išklaustos VMTI Gamtos tyrimų centro direktoriaus LMA tikrojo nario Mečislovo Žalakevičiaus ir VMTI Inovatyvios medicinos centro direktoriaus pavaduotojo dr. Mykolo Maurico 2012 m. centrų veiklos ataskaitos. Įvyko rinkimai BMGMS pirmininko vietai užimti. Skyriaus nariai antrai kadencijai vieningai išrinko skyriaus pirmininką Vytautą Basį.

>>> **Vasario 26 d.** įvyko Matematikos, fizikos ir chemijos mokslų skyriaus narių ataskaitinis-rinkiminis susirinkimas. Skyriaus pirmininkas Feliksas Ivanauskas supažindino su 2012 m. veiklos ataskaita, kurią gerai įvertino skyriaus nariai, buvo patvirtintas 2013 m. veiklos planas. Vėliau surengti skyriaus pirmininko rinkimai. Remiantis slapto balsavimo rezultatais, dar vienai ketverių metų kadencijai skyriaus pirmininku vieningai išrinktas LMA tikrasis narys F. Ivanauskas.

>>> **Vasario 27 d.** LMA įvyko ŽŪMMS Miškininkystės mokslų sekcijos posėdis, kuriame buvo atnaujinta sekcijos sudėtis ir aptartos miškininkystės ir miško-tyros problemos.

>>> **Kovo 14 d.** įvyko BMGMS Medicinos mokslų sekcijos Alergologijos komisijos išplėstinis posėdis „Molekulinė alergologija žengia į Lietuvą“ ir „Aiškinamojo imunologijos ir alergologijos terminų žodyno“ sutiktuvės.

renginiai – konferencijos – akademiniai skaitymai

Gimdos kaklelio vėžio prevencijai skirti renginiai

Europa yra susirūpinusi dėl didelio moterų mirtinumo nuo gimdos kaklelio vėžio. Kasmet skelbiama gimdos kaklelio vėžio prevencijos savaitė šiais metais vyko sausio 21–27 dienomis. **Sausio 24 d.** LMA įvykusiame pasitarime aptartos šiose srityse proble-

mos Lietuvoje ir būdai būklei gerinti. Dalyvavo Europos gimdos kaklelio vėžio asociacijos (ECCA) atstovai Lietuvoje, ekspertai – Lietuvos sveikatos universiteto, Vilniaus universiteto Onkologijos instituto, Dermatovenerologijos centro, Vilniaus universiteto

Taikomųjų mokslų instituto padalinių vadovai, taip pat Valstybinio inovatyviosios medicinos centro atstovai, Lietuvos akušerių ginekologų draugijos prezidentė prof. Daiva Vaitkienė, sveikatos apsaugos ministro patarėja Nora Ribokienė. LMA atstovavo prezidentas Valdemaras Razumas, Biologijos, medicinos ir geomokslų skyriaus pirmininko pavaduotojas Vytautas Antanas Tamošiūnas, LMA MFChMS Fizikos mokslų sekcijos pirmininkas Juozas Vidmantis Vaitkus. Posėdžiui vadovavo Sveikatos apsaugos ministerijos įsteigto Lietuvos užkrečiamųjų ligų ir AIDS centro di-

rektorius prof. Saulius Čaplinskas. VU atstovė ECCA ir ECCA atstovė Prevencijos savaitės renginiams organizuoti Lietuvoje dr. Aurelija Vaitkuvienė informavo apie visuomenei skirtus renginius įgyvendinant Europos gimdos kaklelio vėžio savaitės tikslus – atkreipti visuomenės dėmesį į šią aktualią Lietuvai problemą, nes sergamumo ir mirtingumo rodikliai tarp Europos šalių yra vieni aukščiausių, bei apie naujus ankstyvos vėžio diagnostikos metodus, kuriuos medikai kuria kartu su fizikais.

LMA tikrasis narys Juozas Vidmantis Vaitkus

Verslas remia jaunuosius mokslininkus

LMA Matematikos, fizikos ir chemijos bei Technikos mokslų skyrių ir rėmėjų – asociacijos *INFOBALT*, UAB *VTeX*, UAB *Baltic Amadeus*, *VŠĮ Visorių informacinių technologijų parkas*, UAB *MOOG* (UAB *Viltechmeda*) – dėka tapusi tradicine trečioji jaunųjų mokslininkų konferencija „Fizinių ir technologijos mokslų tarpdalykiniai tyrimai“ įvyko **vasario 12 d.** Jos tikslas – skatinti jaunųjų mokslininkų aktyvumą, inicijuoti taikomąją mokslinę veiklą ir koncentruoti bei plėtoti inovatyvius informacinių ir ryšių technologijų (IRT) srities tyrimus. Šių metų konferencijoje 27 mokslinius pranešimus skaitė jaunieji mokslininkai iš Vilniaus, Vilniaus Gedimino technikos, Kauno technologijos bei A. Stulginskio universitetų, VU Matematikos ir informatikos instituto, Fizinių ir technologijos mokslų centro Chemijos instituto.

Konferencijos organizacinis komitetas atrinko geriausių pranešimų autorius, kurių darbus papildomai vertino rėmėjai. Asociacija *INFOBALT* apdovanojo geriausius fizinių ir technologijų mokslų krypties jaunųjų mokslininkų tiriamuosius darbus ir jų autoriams skyrė vardines bei skatinamąsias stipendijas. **Vasario 26 d.** iškilmingai buvo įteiktos 4,5 tūkst. Lt vertės keturios vardinės ir trys 500 Lt vertės skatinamo-

Konferencijos geriausių pranešimų autoriai su Ministru Pirmininku Algirdu Butkevičiumi (centre), konferencijos organizatoriais ir rėmėjais

sios stipendijos. Asociacijos *INFOBALT* prezidentas Vytautas Vitkauskas, sveikindamas laureatus ir parbrėždamas konferencijos reikšmę, sakė: „Trečius metus vykstanti stipendijų teikimo iniciatyva ir neslūgstantis dalyvių susidomėjimas rodo, kad jauniems tyrėjams svarbus ne tik akademinio pasaulio pripažinimas, bet ir praktinis jų darbo rezultatų naudojimas. Stipendijos motyvuoja ir skatina jaunuosius mokslininkus pritaikyti žinias siekiant realių rezultatų, o tyrimams rinktis aktualias temas“.

Nugalėtojus apdovanojimų iškilmėse sveikino Ministras Pirmininkas Algirdas Butkevičius, konferencijos organizatoriai ir rėmėjai.

Asociacijos *INFOBALT*, LMA MFChMS ir TMS informacija

Smegenų pažinimo savaitė

Smegenų pažinimo savaitė (*Brain Awareness Week*) nuo 1996 m. organizuoja JAV nevyriausybinių labdaros organizacija DANA fondas. Šios savaitės tikslas – stiprinti susidomėjimą smegenimis, skleisti žinias apie smegenų mokslų pasiekimus visuomenei.

Kovo 12 d. LMA įvyko paskaita „Šizofrenija: ką žinome, kaip sužinome, kaip elgiamės“, skirta supažindinti visuomenę su naujausiomis mokslu grindžiamomis žiniomis apie šizofreniją, sumažinti šio sutrikimo sukeltą stigmą ir socialinę atskirtį, atkreipti politikų dėmesį į būtinybę tinkamai finansuoti šizofrenijos ir kitų smegenų sutrikimų mokslo tyrimus. Renginį organizavo Lietuvos neuromokslų asociacija kartu su LMA. Įvykusi paskaita tapo Smegenų pažinimo savaitės atidarymo renginiu, kurį pristatė Vilniaus universiteto profesorius Osvaldas Rukšėnas. Paskaitoje apie šizofrenijos ligą, ligos pasireiškimus ir eigą, šizofrenijos tyrimų galimybes, epigenetinių žymenų svarbą, jų paiešką ir ryšį su šizofrenijos liga kalbėjo Vilniaus universiteto doc. Arūnas Germanavičius, Respublikinės Vilniaus psichiatrijos ligoninės Elektrofiziologinių tyrimų ir gydymo metodų skyriaus vedėjas dr. Kastytis Dapšys, Vilniaus universiteto Neurobiologijos ir biofizikos katedros doc. Inga Griškova-Bulanova, gydytoja Nijolė Goštautaitė Midttun, prof. Artūras Petronis.

VU Gamtos mokslų fakulteto Neurobiologijos ir biofizikos katedros docentė dr. Inga Griškova-Bulanova

.....

renginiai visuomenei

>>> Sausio 17 d. LMA „Mokslininkų rūmų“ bei Humanitarinių ir socialinių mokslų skyriai organizavo LMA tikrojo nario Vytauto Martinkaus iniciuotą diskusiją apie šią dieną lietuvių literatūrą LMA auditorijai, kurią vedė literatūros kritikas Valentinas Svenčickas.

>>> Sausio 22 d. LMA „Mokslininkų rūmų“ bei Humanitarinių ir socialinių mokslų skyrių surengtoje diskusijoje „Lietuvos kultūra Mindaugo laikais (XIII a.) – faktai, tekstai, problemos: perskaičius Algimanto Bučio knygas“ dalyvavo knygų autorius Algimantas Bučys, LMA nariai Vytautas Martinkus, Viktorija Daujotytė ir Eugenijus Jovaiša, etnografė dr. Daiva Vaitkevičienė, rašytojai Vytautas Vaitkevičius, Vytautas Girzijauskas bei kiti. Diskusijos vedėjas – LMA narys Romualdas Grigas.

>>> Vasario 13 d. LMA skyrius „Mokslininkų rūmai“ ir Monsinjoro Kazimiero Vasiliausko labdaros fondas Lietuvos „Žinijos“ draugijoje surengė koncertą „Tai Tu, o Gimtine, mano vardą šauki?“ skirtą Vasario 16-ajai. Programą atliko dainininkė Nijolė Kniukštaitė, pianistas Linas Dužinskas ir skaitovė Aldona Daučiūnienė.

>>> Kovo 8 d. Kovo 11-ajai – Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo dienai – LMA skyrius „Mokslininkų rūmai“ surengė vakarą – dailininko Rimanto Dichavičiaus dvitomo albumo *Laisvės paženklinti* sutiktuves.

>>> Vasario ir kovo mėn. LMA skyrius „Mokslininkų rūmai“ Vilniaus mokyklose organizavo Mokslo žinių dienas „Studijuokime tiksluosius mokslus“. Utenos miesto vidurinėje mokykloje, M. Daukšos vidurinėje mokykloje ir Vilniaus licėjuje LMA tikrasis narys Artūras Žukauskas skaitė paskaitas „Šviesos magija ir menas“. Vilniaus Vytauto Didžiojo gimnazijoje paskaitą „Lazeris medžiagų tyrimuose ir medicinoje“ skaitė LMA tikrasis narys Juozas Vidmantas Vaitkus. Vilniaus mokyklų moksleiviams kovo mėnesį buvo surengta ekskursija į VU Lazerių tyrimo centrą, kur prof. Valdas Sirutkaitis skaitė paskaitą apie lazerių taikymą.

>>> Kovo 18 d. LMA skyrius „Mokslininkų rūmai“ drauge su „Vydūno“ draugija pakvietė į vakarą, skirtą lietuvių literatūros klasiko, filosofo Vydūno 145-osioms gimimo metinėms ir draminės trilogijos *Amžina ugnis* 100-mečiui. Renginį vedė doc. Aušra Martišiūtė-Linartienė.

knygų sutiktuvsės

>>> **Sausio 24 d.** įvyko HSMS organizuotos LMA užsienio nario, Parmos universiteto profesorius Guido Michelinio knygos *Nuo Parmos vienuolyno iki Dubysos* (LMA leidybos skyrius) sutiktuvsės. Dalyvavo ir kalbėjo knygos autorius, LMA nariai istorikas Antanas Tyla ir kalbininkas Algirdas Sabaliauskas, kalbininkas prof. Vytautas Ambrazas, Klaipėdos universiteto prof. Rimantas Balsys, Lietuvių kalbos instituto prof. Danguolė Mikulėnienė, publicistė, leksikografe ir vertėja Birutė Žindžiūtė-Michelini. Renginį vedė LMA tikrasis narys Domas Kaunas.

Šiuo metu G. Michelini yra Parmos universiteto (Italija) ordinarinis profesorius. Už nuopelnus Lietuvos kultūros tyrinėjimui bei populiarinimui profesoriui suteiktas Klaipėdos universiteto garbės daktaro vardas, jis apdovanotas Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino ordinu.

Pasak renginyje kalbėjusios žmonos Birutės, Guido kaip įklimpo į senąją lietuvių raštiją, tol iš ten nesitraukė, kol neapėjo visų vardų. „Negaliu sėdėti ir il-sėtis, turiu ką nors galvoti, ką nors veikti“, – prisipažino profesorius. Istorikas prof. A. Tyla jį palygino su legendiniu romėnu Palemonu, prof. R. Balsys, pratęsdamas mintį, G. Michelinį ir jo lituanistinius darbus įvardijo kaip šiuolaikinį XX ir XXI amžių sandūros Palemoną.

>>> **Sausio 29 d.** LMA skyrius „Mokslininkų rūmai“, Lietuvos istorijos institutas ir leidykla *Baltos lankos* surengė istorijos studijos *Lietuvos žydai* sutiktuves. Ši studija – tai tarptautinio autorių kolektyvo bandymas sujungti skirtingas, iki šiol mažai sąlyčio taškų turėjusių požiūrių į žydų istoriją Vidurio Rytų Europos tradicijas. Renginį vedė Lietuvos istorijos instituto direktorius dr. Rimantas Miknys.

LMA užsienio nario Guido Michelinio knygos *Nuo Parmos vienuolyno iki Dubysos* sutiktuvsės. Iš kairės: Rimantas Balsys, Guidas Michelinis, Domas Kaunas ir Birutė Žindžiūtė-Michelini

>>> **Vasario 20 d.** Lietuvos totorių bendruomenių sąjunga kartu su Humanitarinių ir socialinių mokslų skyriumi LMA organizavo knygos *Lietuvos totoriai istorijoje ir kultūroje* 2-ojo papildyto ir pataisyto leidimo sutiktuves. Knygos autoriai – Lietuvos totorių bendruomenių sąjungos pirmininkas, M. Romerio universiteto doc. Adas Jakubauskas, laikraščio *Lietuvos totoriai* vyriausiasis redaktorius, dr. Galimas Sitykovas, Rusijos Valstybinio istorijos muziejaus Maskvoje vyriausiasis mokslo darbuotojas, istorijos mokslų kandidatas Stanislavas Duminas.

Knygos sutiktuves vedė Lietuvos kultūros veikėja režisierė Birutė Kurgonienė, pradėjo spalvingas totorių vaikų folklorinis ansamblis „Ilsu“ (vad. Almira Trakšėlienė ir Viktoras Zabrovas), o renginio kulminacija – įspūdingas ir žiūrovų labai šiltai sutiktas žymios operos dainininkės Lilijos Gubaidulinos ir koncertmeisterės Žanetos Noreikienės koncertas.

>>> **Vasario 28 d.** LMA „Mokslininkų rūmų“, Humanitarinių ir socialinių mokslų skyriai ir leidykla *Tyto alba* surengė LMA tikrojo nario Arvydo Šliogerio ir Virginijaus Gusto knygos *Pokalbiai apie esmes* sutiktuves. Dalyvavo knygos autorius Virginijus Gustas, LMA tikroji narė Viktorija Daujotytė, LEU prof. Jūratė Baranova, VU doc. Naglis Kardelis. Renginį vedė leidyklos *Tyto alba* vadovė Lolita Varanavičienė.

>>> **Kovo 25 d.** „Mokslininkų rūmai“ drauge su leidykla *Tyto alba* organizavo britų istoriko Simono Sebago Montefiore'ės naujos knygos *Jeruzalė: miesto biografija* sutiktuves. Dalyvavo VU Filosofijos ir antropologijos katedros doc. Aušra Kristina Pažėraitė, VDU Politikos mokslų ir diplomatijos fakulteto dekanas prof. Šarūnas Liekis, vertėjas, literatūros kritikas Laimantas Jonušys, žurnalistas, ekonomikos ir politikos apžvalgininkas Arūnas Brazauskas. Renginį vedė leidyklos *Tyto alba* vadovė Lolita Varanavičienė.

>>> **Kovo 29 d.** įvyko knygos *Rytai–Vakarai. Komparatyvistinės studijos. Algio Uždavinio fenomenas – XII*, (sudarė LMA tikrasis narys Antanas Andrijauskas) sutiktuovės. Buvo prisimintas prof. Algis Uždavinys (1962–2010) – vienas talentingiausių Lietuvos humanitarinių mokslų atstovų: filosofas, menotyrininkas, kultūrolo-

gas, lyginamųjų civilizacijos studijų specialistas, orientalistas. „Tai buvo unikalių sugebėjimų ir neįtikėtino darbštumo žmogus, iš humanitarų daugiausiai leidęs savo knygų solidžioje užsienio leidyklose, buvo labiausiai užsienyje cituojamas mūsų humanitaras, atstovavęs Lietuvai daugelyje tarptautinių konferencijų“, – kalbėjo A. Andrijauskas. Mintimis dalijosi doc. Naglis Kardelis, dr. Stanislovas Mostauskis, dr. Kęstutis Šapoka, dokt. Rasmus Makselis, dr. Dainius Razauskas ir kiti, renginį vedė dr. Vytautas Rubavičius. Pabaigoje buvo parodyti filmo „De profundis. Šarūno Saukos žvilgsnis prof. Algio Uždavinio interpretacijų veidrodyje“ fragmentai (režisieriai Egidija Morkūnaitė ir Evaldas Janšas, scenarijaus autorė Rasa Maziliauskaitė, prodiuseris Audrius Kuprevičius).

**Parėngė Aurika Bagdonavičienė
ir Aldona Daučiūnienė**

žymius mokslininkus prisimenant

Pirmųjų prieškarinio trėmimų auka – prof. Vincas Vilkaitis

Sausio 18 d. bendrame Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centro (LAMMC), Aleksandro Stulginskio universiteto (ASU), Lietuvos mokslų akademijos Žemės ūkio ir miškų mokslų skyriaus (LMA ŽŪMMS) ir Lapteviečių brolijos renginyje Dotnuvoje, Žemdirbystės institute (ŽI), paminėtos Žemės ūkio akademijos rektoriaus, augalų fitopatologijos pradininko, profesorius Vinco Vilkaičio mirties tremtyje 70-osios metinės.

Renginį pradėjęs LAMMC direktorius LMA tikrasis narys Zenonas Dabkevičius kalbėjo apie V. Vilkaičį kaip apie fitopatologijos pradininką Lietuvoje. ŽI direktoriaus pavaduotoja dr. Žydrė Kadžiulienė apžvelgė V. Vilkaičio nueitą kelią nuo gimtųjų Kybartų iki profesoriaus, ŽŪA katedros vedėjo ir rektoriaus Dotnuvoje. Kartu su ŽI bibliotekos vedėja Danute Gadliauskiene, parengusia leidinių ekspoziciją, supažindino su svarbiausiomis publikacijomis – straipsniais, monografijomis ir vadovėliais. ASU prorektorė doc. Laima Taparauskienė išsamiai papasakojo apie

prof. V. Vilkaičio akademinę ir mokslinę veiklą. Priminė įspūdingą rektoriaus kalbą 1940 m. vasario 16 d. minint Lietuvos nepriklausomybės 22-ųjų metų sukaktį. Daug V. Vilkaičio gyvenimo bei veiklos faktų atskleidė ASU profesorius LMA tikrasis narys Algirdas Juozas Motuzas, monografijos *Profesorius Vincas Vilkaitis* (1991) autorius.

LMA narys Leonas Kadžiulis

Vasario 7 d. Lietuvos mokslų akademijos užsienio narys, Lenkijos Varmijos ir Mozūrijos universiteto profesorius Zdzisławas KAVECKIS (Zdzisław Kawecki) šventė 75 metų jubiliejų.

Prof. Z. Kaveckio mokslinė veikla vykdoma šiose srityse: augalų

sėklų ramybės ir stratifikavimo fiziologija ir biochemija; sodo augalų veislių ir agrotechnikos tyrimai; sodo augalų ekologinio auginimo tyrimai; mažiau paplitusių (netradicinių sodo ir daržo augalų) cheminės sudėties, maistinės vertės ir agrotechnikos tyrimai. Profesorius yra tarptautinės sodininkystės mokslo organizacijos (ISHS) narys, paskelbė daugiau nei 275 mokslo publikacijas, aktyviai dalyvauja LMA ir ASU žurnalo *Žemės ūkio mokslai* ir LAMMC Sodininkystės ir daržininkystės instituto ir ASU žurnalo *Sodininkystė ir daržininkystė* redakcinės kolegijos veikloje.

Nuoširdžiai sveikiname LMA užsienio narį jubiliejaus proga, linkime stiprios sveikatos, neblėstančios energijos ir šviesių gyvenimo akimirkų.

LMA Žemės ūkio ir miškų mokslų skyrius

Vasario 22 d. žemės ūkio mokslų žinovas, Lietuvos MA Žemės ūkio ir miškų mokslų skyriaus užsienio narys, Aleksandro Stulginskio universiteto garbės daktaras, Hohenheimo ir Tarptautinio taikomųjų mokslų universitetų (Štutgartas, Vokietija) profesorius Vin-

fydas DROCHNERIS (Winfried Drochner) pažymėjo 70-metį.

Prof. V. Drochneris – žymus gyvulių šėrimo ir pašarininkystės specialistas Europos Sąjungos ir kitose šalyse. Jis palaiko glaudžius ryšius su Lietuva: šalies aukštosiose mokyklose skaito paskaitas aktualiais gyvulių šėrimo ir sveikatinimo klausimais, yra LMA ir ASU žurnalo *Žemės ūkio mokslai* redakcinės kolegijos narys. Naujausia jo publikacija – straipsnis knygai *Profesorius Jurgis Krikščiūnas: žemės ūkio mokslo ir praktikos darna* (2013).

Nuoširdžiai sveikiname LMA užsienio narį jubiliejaus proga, linkime tvirtos sveikatos, neblėstančios kūrybinės energijos, nuostabių ir sėkmingų dienų.

LMA Žemės ūkio ir miškų mokslų skyrius

Vasario 9 d. LMA tikrasis narys Algirdas Jonas RAILA minėjo 70 metų jubiliejų.

Profesoriaus mokslinio darbo kryptis – atsinaujinantys energijos šaltiniai, energiniai ir medžiagų mainų procesai biotechnologijose, jų įtaka produktų kokybei

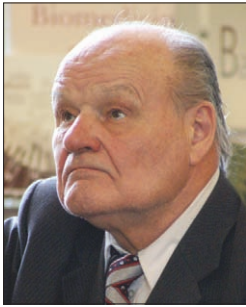
ir aplinkai. Daug dėmesio savo veikloje profesorius skyrė inovatyvių technologijų paieškai, tobulinimui ir įdiegimui.

Šiuo metu profesorius dirba tirdamas atsinaujinančios energijos išteklius, inovatyvius žemės ūkio

produktų laikymo ir perdirbimo technologinius procesus bei organizuodamas žemės ūkio ir aplinkos inžinerijos krypties mokslinius tyrimus Lietuvoje. Jis yra vienas iniciatorių, kartu su kitais ASU mokslininkais ir kolegomis iš Kauno technologijos universiteto bei Lietuvos energetikos instituto formuojančių Aplinkos inžinerijos ir kraštotvarkos mokslo krypties bendros doktorantūros koordinuojantį komitetą ir atgaunant šios mokslo krypties doktorantūros teisę. Sėkmingai vadovavo ir vadovauja mokslo projektams.

Nuoširdžiai sveikiname Profesorių jubiliejaus proga, linkime tolesnės neišsenkančios kūrybinės energijos, geros sveikatos, naujų vertingų mokslo darbų ir šviesių gyvenimo akimirkų.

LMA Žemės ūkio ir miškų mokslų skyrius

Kovo 7 d. LMA narys Pranas SADAUSKAS šventė 85 metų jubiliejų. Baigęs Lietuvos veterinarijos akademijos Veterinarijos fakultetą, jis įgijo veterinarijos gydytojo kvalifikaciją. Ilgus metus buvo Imunologijos instituto direktoriaus pavaduotojas moksliniam darbui,

Citologijos ir citochemijos laboratorijos vedėjas.

Labai vertinami prof. P. Sadausko nuopelnai veterinarijos medicinos mokslui ir praktikai, ypač galvijininkystės plėtotei Lietuvoje. Dideli ir svarūs moksliniai darbai tiriant galvijų bruceliozę ir leukozę, kuriant ir praktiškai diegiant ankstyvos galvijų leukozės diagnostikos metodus, kurie padėjo likviduoti šalyje galvijų bruceliozę ir leukozę.

Nuoširdžiai sveikiname Profesorių jubiliejaus proga, linkime ilgiausių metų, stiprios sveikatos, sėkmės ir daug šviesių dienų tolesniame gyvenimo kelyje.

LMA Žemės ūkio ir miškų mokslų skyrius

Kovo 13 d. LMA tikrajam nariui LSMU profesoriui žyminiam Lietuvos gastroenterologui Limui KUPČINSKUI sukako 60 metų. Šia proga kovo 21 d. Lietuvos mokslų akademijos Biologijos, medicinos ir geomokslų skyrius ir Lietuvos gastroenterologų draugija or-

ganizavo konferenciją „Gastroenterologijos horizontai“, kurioje pranešimus skaitė jubiliejus švenčiantys pranešėjai. Prof. Limas Kupčinskas kalbėjo apie gastroenterologijos praeitį, dabartį ir ateitį, o prof. Jonas Valantinas, taip pat švenčiantis 60-ties metų jubiliejų, pristatė pranešimą „Gastroenterologija: vaizdų pasaulis“.

Gražaus jubiliejaus proga linkime Jums ilgiausių metų, stiprios sveikatos, gyvenimo pilnatvės ir nesenkančių kūrybinių jėgų.

LMA Biologijos, medicinos ir geomokslų skyrius

Doc. Broniui Jaskelevičiui – 70

Bronius JASKELEVIČIUS gimė 1943 m. kovo 8 d. Jaskonių km. Varėnos r. 1963–1969 m. studijavo Kauno politechnikos instituto Vilniaus filialo Vakarinio skyriaus Mechaninės technologijos fakultete, kurį baigus jam buvo pripažinta inžinieriaus-mechaniko kvalifikacija. 1972 m. įstojo į MA Fizikinių-technikinių ener-

getikos problemų instituto aspirantūrą ir baigęs 1975 m. apgynė disertacinį darbą *Difuzinio stabilizavimo įtakos polimerinių medžiagų cheminiam atsparumui tyrimas*. 1977 m. B. Jaskelevičius paskiriamas Mokslų akademijos Koordinavimo tarybos moksliniu sekretoriumi, vėliau – Mokslų planavimo organizavimo ir koordinavimo skyriaus viršininku-Respublikinės gamtos ir visuomenės mokslų koordinavimo tarybos pirmininko pavaduotoju, pertvarkius MA struktūrą – Mokslų valdybos moksliniu sekretoriumi, vėliau – MA vadovybės ir mokslų skyrių aptarnavimo grupės vyriausiuoju specialistu, nuo 1992 m. – Technikos mokslų skyriaus moksliniu sekretoriumi. Šias pareigas eina iki šiol.

Doc. B. Jaskelevičius dėstė Vilniaus technologiniame technikumė, vėliau – Vilniaus Gedimino technikos universitete. Jo mokslinių darbų svarbiausios kryptys – energetikos aplinkosauga, atliekų naudo-

jimas energijai gauti, atsinaujinantis energijos šaltiniai, polimerinių ir kitų medžiagų biologinės korozijos tyrimai ir kt. Jis dalyvavo rengiant Jungtinių Tautų Bendrosios klimato kaitos konvencijos įgyvendinimo nacionalinę strategiją, paskelbė per 80 mokslinių straipsnių, yra 2 išradimų autorius.

Sveikiname Tave, mielas Kolega, jubiliejaus proga, linkime optimizmo, žvalumo, geros nuotaikos, sėkmės darbuose ir asmeniniame gyvenime, stiprios sveikatos bei ilgų ir prasmingų gyvenimo metų. Tu mums esi pats šaunias, geriausias ir nuoširdžiausias Kolega!

LMA mokslų skyrių mokslinės sekretorės

atminimui

ELTA nuotr.

Lietuvos mokslų akademijos tikrasis narys Jonas Sapragonas

(1942 08 19 – 2013 01 21)

2013 m. sausio 21 d., eidamas 71 metus, mirė žinomas mechanikos inžinerijos mokslų srities mokslininkas, Lietuvos mokslų akademijos tikrasis narys KTU profesorius Jonas Sapragonas.

Jonas Sapragonas gimė 1942 m. rugpjūčio 19 d. Akmenės r. Papilėje. 1964 m. baigė Kauno politechnikos institutą ir visą likusį gyvenimą praleido dirbdamas šioje savo Alma Mater, kuri dabar vadinasi Kauno technologijos universitetas. 1970 m. apginta daktaro disertacija, 1993 m. – habilituoto daktaro disertacija, 1995 m. suteiktas profesoriaus pedagoginis mokslo vardas.

Jono Sapragono nueitas kelias ištis įspūdingas: baigęs studijas, dirbo asistentu, studijavo aspirantūroje, ėjo vyr. dėstytojo, docento, profesoriaus, Transporto inžinerijos katedros vedėjo pareigas. Pagrindinės mokslinės veiklos kryptys – transporto inžinerija ir mechanikos inžinerija.

Produktyvi mokslinė veikla ir pasiekti rezultatai pasitarnavo tam, kad Profesorius 2001 m. buvo iš-

rinktas Lietuvos mokslų akademijos nariu ekspertu, o 2011 m. – LMA tikruoju nariu. Jis vadovavo Transporto tyrimų tarybai prie Lietuvos mokslų akademijos prezidiumo, pasižymėjo vaisinga veikla Technikos mokslų skyriuje.

Jonas Sapragonas buvo plačiai žinomas mokslininkas, pasiekęs svarių rezultatų kompozicinių medžiagų mechanikos ir transporto inžinerijos kryptyse. Jis buvo mokslinių žurnalų *Mechanika*, *Transport* vyr. redaktoriaus pavaduotojas, daugelio tarptautinių konferencijų organizatorius. Stažavosi Paryžiaus, Angers, Savojos universitetuose. Tyrimų rezultatai skelbti per 150 mokslinių straipsnių, jis buvo monografijos bendraautoris, išleido vieną mokomąją knygą. Jo vadovaujami šeši doktorantai apgynė daktaro disertacijas.

Šviesus Profesoriaus Jono Sapragono atminimas išliks Jį pažinojusių žmonių širdyse.

**Lietuvos mokslų akademijos
prezidiumas**

mokslininkų apdovanojimai

>>> Sveikiname Lietuvos mokslų akademijos Biologijos, medicinos ir geomokslų skyriaus pirmininką LMA tikrąjį narį **Vytautą Basį**, laimėjusį 2012 metų šalies sveikatos įstaigų konkurso „Metų vadovas“ nominaciją „Už gyvenimo nuopelnus“.

>>> **Vasario 14 d.** LMA nariui **Edvardui Gudavičiui** Vilniuje, Pacų rūmuose, Lenkijos ambasadorius Lietuvoje Janusz Skolimowski įteikė vieną aukščiausių Lenkijos apdovanojimų – Komandoro kryžių su Nuopelnų ordino žvaigžde.

>>> LMA tikroji narė **Jūratė Sprindytė** vasario 16-osios proga apdovanota Lietuvos Respublikos ordino „Už nuopelnus Lietuvai“ Rite-rio kryžiumi.

Habil. dr. Liudmila Tripolskaja – 9-osios V. Vazalinsko premijos laureatė

Žymaus mokslininko, agronomo, pirmojo Žemdirbystės instituto direktoriaus, žemės ūkio ministro Vytauto Vazalinsko premija, kurią įsteigė 1996 m. LMA Žemės ūkio ir miškų mokslų skyrius, LAMMC Žemdirbystės institutas ir Vytauto Vazalinsko fondas, skiriama už vertingus fundamentalius mokslinius tyrimus žemdirbystės, dirvotyros, agrochemijos srityse.

2012 m. 9-oji premija skirta LAMMC Vokės filialo vyriausiajai mokslo darbuotojai habil. dr. Liudmilai Tripolskajai už mokslinių tiriamųjų darbų ciklą *Agrocheminių priemonių poveikis lengvų dirvožemių agroekosistemų tvarumui* (1985–2011), kurį sudaro monografijos *Organinės trąšos ir jų poveikis aplinkai* (2005) ir *Agroekosistemų komponentų valdymas. Ilgalaikių agrocheminių tyrimų rezultatai* (su bendraau-

toriais, 2010), taip pat 58 straipsniai, paskelbti moksliniuose recenzuojamuose periodiniuose leidiniuose. Premija ir laureato diplomai išskilingai įteiktas **vasario 19 d.** LAMMC Žemdirbystės institute.

LMA tikrasis narys Zenonas Dabkevičius

Leidinio redakcinė taryba: V. Basys, A. Bernotas, V. A. Bumelis, F. Ivanauskas, D. Kaunas, A. Kusta, R. Maskoliūnas, V. Ostaševičius, A. P. Piskarskas, V. Razumas (pirmininkas), A. Vasiliauskas

Leidinį rengė: S. Aukštinaitenė, A. Bagdonavičienė, A. Daučiūnienė, R. Daukšienė, G. Griežienė, B. Jaskelevičius, L. Milošienė, J. Olechnovičienė

Kalbos redaktorė A. Bagdonavičienė, nuotraukos V. Valuckienės, apipavidalino M. Datkūnaitė

© Lietuvos mokslų akademija, Gedimino pr. 3, 01103 Vilnius, <http://lma.lt/>

Spausdino UAB *BMK leidykla*, J. Jasinskio g. 16, 01112 Vilnius

Nemokamas

ISSN 2029-5707

